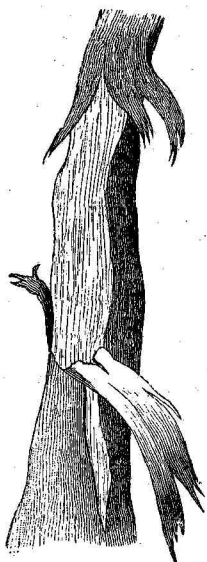
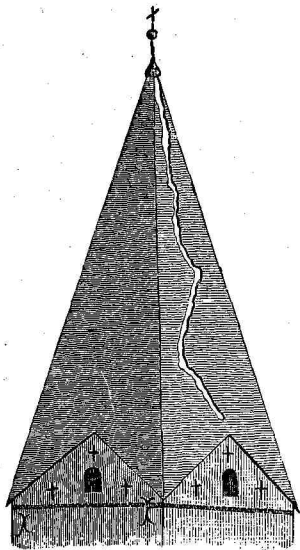

ἐξ ὁμοιοτάτης αἰτίας. Νομίζομεν ὅτι ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ κεραυνοῦ ἀποτελέσματα δέον ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ἔκτασιν

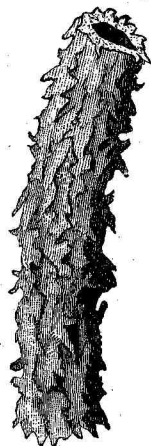
τοῦ ἀέρος. Ἐκδηλώσεις δὲ τῆς μηχανικῆς ἐνεργείας τοῦ κεραυνοῦ εἶνε ἡ διάσχις δένδρων, ὡς ἐν τῇ παρατεθειμένῃ εἰκόνι δεικνύται, ἡ ἀφαίρεσις τοῦ φλοιοῦ αὐτῶν, ἡ διάτρησις δοκῶν, ἡ ἐκσφενδόνησις κεράμων, ἡ ἀνύψωσις στεγῶν καὶ ἡ κατάρριψις ὀλοκλήρων τοίχων. Μόνη κυρία αἰτία τούτων δύναται νὰ ὑποτεθῇ ἐνταῦθα ἡ ἔκτασις εἴτε τοῦ ἀέρος εἴτε αἰτμῶν καὶ ἄλλων αερίων, διότι καὶ ἐν αὐτῷ ἀκόμη τῷ ξηρῷ ξύλῳ ὑπὸ τῆς θερμότητος δυνατόν νὰ γεννηθῶσιν αἰρία καὶ νὰ ἐκταθῶσιν αἰφνιδίως. Ὅμοιως μόνον διὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἡ εὐρεία διαρρηγῆ τῆς στέγης κωδωνοστασίων, ὡς δεικνύται ἐν τῇ κατωτέρῳ εἰκόνι.

Ολα ταῦτα, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἦχος ἴσως ἦνε συνέπεια τῆς θερμότητος· ἡ τελευταία ὅμως αὕτη πολλὰκις ἀναφαίνεται ἀνευ ἄλλων τινῶν μηχανικῶν ἀποτελεσμάτων. Ἐκδηλοῦται δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀνάφλεξιν.

Πᾶς κεραυνὸς ἀναφλέγει τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσβαλλομένας εὐφλέκτους ὕλας. Ταχύτερον δὲ ἀναφλέγει, ἐὰν τὸ μὲν ἤλεκτρικὸν ρεῦμα ᾖ ἰσχυρότερον, διαρκεστέρα δὲ ἡ ἐκκένωσις αὐτοῦ. Ὁ κεραυνὸς τήκει πάσας τὰς ὕλας, ὅσαι ἐνγένει εἶνε δυνατόν νὰ τακῶσι· δὲν τήκει ὅμως αὐτὰς καθ' ὀλοκληρίαν, ἀλλὰ μόνον τὰ μέρη, ἃ διέρχεται. Διὰ τοῦτο λεπτὰ σύρματα εὐχερέστατα τήκονται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν γένει τὰ σωληνοειδῇ ἀντικείμενα

εὐκολώτερον τῶν ἄλλων ὀγκωδῶν πραγμάτων. Ἄλλως τε δὲ ἡ τῆξις δὲν καθορίζεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ εὐτήκτου τοῦ σώματος ἢ μή, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀντιστάσεως, ἣν τοῦτο παρέχει εἰς τὴν κίνησιν τοῦ κεραυνοῦ.

Ὁ λευκόχρυσος εἶνε φυσικῶς δύστηκτον σῶμα, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ τήκεται εὐκόλως διὰ τὴν ἀντίστασιν, ἣν παρέχει. Διὰ τοῦτο, ἐν παρόδῳ λεκτέον, τὸ μέταλλον αὐτὸ δὲν εἶνε κατάλληλον πρὸς κατασκευὴν αἰχμῶν ἀλεξικεραυνῶν. Ἐκτάκτως μεγάλη εἶνε ἡ ἀντίστασις γεωδῶν οὐσιῶν καὶ μάλιστα τῆς ξηρᾶς ἄμμου, δι' ὃ καὶ αὐτὰ τήκονται ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ καὶ δὴ τοιούτοτρόπως, ὥστε ἐν τῇ τακείσῃ ὕλῃ σχηματίζεται ἀληθὲς σωλὴν, οἷον δεικνύει ἡ παρακειμένη εἰκὼν. Τοιοῦτοι σωλῆνες εὐρίσκονται πολλάκις ἔχοντες μήκος 8—9 μέ-

τρων, ἀλλὰ θραύονται μετ' εὐκολίας κατὰ τὴν ἀνόρουξιν.

Ὁ κεραυνὸς ἐκδηλοῖ προέτι καὶ ἄλλας ἐνεργείας. Ἐπὶ

τοῦ ζωικοῦ ὁργανισμοῦ ἐπενεργεῖ φονεύων, παραλύων ἢ καὶ ἀποναρκῶν αὐτόν. Καὶ ἐπὶ τῆς μαγνητικῆς βελόνης ἐπενεργεῖ, καὶ ἐπὶ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ χάλυβος, μαγνητίζων αὐτούς. Καὶ χημικὰς ἐνεργείας ἔχει, ἀποσυνθέτων οὐσίας τινὰς ἢ μεταποιῶν αὐτὰς ἐσωτερικῶς, ὡς τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος εἰς ὀζόνιον, οὐτινος ἡ ὁμοία τῇ τοῦ θείου ὁσμὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν λαὸν νὰ λέγῃ, *μυρίζει θεῖαφι ἅμα πέσῃ κεραυνός*.

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

ὑπὸ

ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.

(συνέχεια).

Γ'. ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΜΑΛΛΟΝ Η ΑΜΦΙΒΟΛΑ.

Ὡς ἀμφίβολα, δι' ἐμὲ καὶ, χαρακτηρίζω τὰ φαινόμενα ὅσα εἶδον μὲν, ἀλλ' ὑπὸ περιστάσεις, αἰτινες δὲν μοι ἐφαίνοντο τὴν γνησιότητα αὐτῶν ἐγγυώμεναι.

Ἐν Παρίσις εἰσῆλθον εἰς οἰκίαν ἥς, ὁ οἰκοδεσπότης παρίστατο ὡς πρόεδρος, εἰς ἐμὲ δ' ἐκ πρώτης ὀψεως ἐφάνη ὡς ἐκμεταλλευτῆς εταιρίας πνευματιστῶν. Εἶχε δὲ διὰ συνεισφορᾶς μετακαλέσει ἐκ Λονδίνου γυναῖκά τινα, μαῖαν τὸ ἐπάγγελμα, χυδαίας ἀνατροφῆς, φημιζομένην δ' ὅτι εἶχε τὴν δύναμιν νὰ παρουσιάσῃ φαντάσματα. Συνωδεύετο δ' αὕτη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς, ὅστις ἐπὶ τῶν πειραμάτων ἔμενε μεθ' ἡμῶν, ἐν ᾧ ἡ ἰδία ἀπῆρχετο εἰς παρακειμένην αἴθουσαν. Ἦν δὲ κλειστὴ ἡ μεταξὺ τῶν δύο αἰθουσῶν θύρα, καὶ πρὸ αὐτῆς κατήρχετο παραπέτασμα, πρὸ δὲ τοῦ παραπετάσματος ἦν μεγάλη τράπεζα, ἐφ' ἥς ἐκειτο κιθάρα.

α. Εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκαθέσθην ἐν εὐρεὶ κύκλῳ, ἐκ τῶν χειρῶν κρατούμενοι, καὶ ἀφ' οὗ τὰ φῶτα ἐσβέσθησαν, προσεκληθῆμεν νὰ ψάλλωμεν ἐν χορῷ μονότονον ᾄσμα, ὃ ὁ οἰκοδεσπότης μᾶς ὑπηγόρευεν. Ἐπειτα δ' ἐδέσθησαν εἰς τὰ νῶτα αἱ χεῖρες τοῦ υἱοῦ τῆς πνευματοσκοποῦ διὰ μανδηλίου, οὗ τὰ ἄκρα ἀνέλαβε νὰ κρατῇ ἀσφαλῶς εἰς χεῖράς του κύριός τις, ὃν δὲν ἐγνώριζον. Μετ' ὀλίγον δ' ἤκούσαμεν ἐν τῷ σκότει ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν φερομένην καὶ ὡς ἐκ κρουομένων τῶν χορδῶν ἁρμονικοὺς τόνους ἐκπέμπουσαν, τὴν κιθάραν, ἣν εἰχομεν ἀφήσει κειμένην ἐπὶ τῆς τραπεζῆς. Τέλος δὲ κρότος, ὡς σώματος πίπτοντος ἀντήχησεν εἰς τὸ μέρος τῆς αἰθούσης τὸ ἀντιπέραν τῆς τραπεζῆς. Ἀμέσως δὲ τὰ φῶτα ἀνήφθησαν, καὶ εἶδομεν τὴν κιθάραν κειμένην ἐκεῖ ὅπου τὸν κρότον ἤκούσαμεν, καὶ πολλοὶ ἐθαύμαζον διὰ τὴν παρουσίαν τῶν πνευμάτων, τῶν φερόντων καὶ κρουόντων τὴν κιθάραν διὰ τοῦ ἀέρος. Ἄλλ' ἐγώ, ὅτε τὴν εἶχον ἀκούσει πλησιάζουσάν μοι, ἐξετάθην ὀλίγον ἐπὶ τῆς καθέδρας μου, ὑπὸ τὸν μανδύαν τοῦ σκότους ἐξέτεινα ὅσον ἐδυνήθην τοὺς πόδας μου, καὶ αἴφνης ἠσθάνθην ὅτι τὸ κιθαροφόρον πνεῦμα εἶχε σκέλη ἐκ σαρκὸς καὶ ὁστέων προσκρούσαντα εἰς τὰ ἐμά.

β. Τὸ σκότος καὶ πάλιν ἐγένετο, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἤκούσαμεν δοῦπον, ὡς σφενδονισθέντος σώματος μαλακοῦ. Ἀφθέντων δὲ τῶν λύχνων, εἶδομεν τὸν νεανίσκον πάντοτε δεδεμένον, κρατοῦντος τοῦ ἀγνώστου τὰ ἄκρα τῶν δεσμῶν του, καὶ ἔχοντα τὸν ἐπενδύτην του κεκομβωμένον ἀνωθεν μέχρι κάτω, ὡς εἶχε φροντίσει νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι ἦν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πειράματος· τὸ δ' ἀντικείμενον τὸ σφενδονισθὲν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς αἰθούσης ἦν οὐδὲν ἄλλο ἢ ὁ ἐπενδύτης

αὐτοῦ, διαπεράσας, οὐκ αἶδα πῶς, διὰ τῶν πόρων τοῦ ἐπενδύτου, καὶ ἀπ' ἐναντίας τοῦ γνωστοῦ φυσικοῦ ἀξιώματος, ὅτι „σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν οὐ πέφυκε“.

Πολλὰ ἔτη μετὰ ταῦτα, ἐν Λειψία εἶδον τὸ αὐτὸ πείραμα ἐπαναλαμβάνομενον, ἐπὶ μόνῃ τῇ διαφορᾷ, ὅτι ὁ μεσάζων εἶχε τὰς χεῖρας δεδεμένας διὰ λεπτοῦ σχοινίου, οὐ αἱ ἄκραι ἦσαν διὰ τριῶν σφραγίδων ἐσπερωμένας εἰς τῆς ἑδρας τὸ ἔρεισμα. Λέγων δ' ὅτι εἶδον, ἐννοῶ ὅτι ἤμην παρών, διότι τὸ σκότος μ' ἐκόλυεν ὅτι δῆποτε νὰ ἴδω.

Τὸ τὰ ὅρια τῶν ἐμῶν τουλάχιστον φυσικῶν καὶ χημικῶν γνώσεων ὑπερπηδῶν παράβολον τοῦτο θαῦμα νομίζουσιν, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὅτι ἐξηγοῦσιν οἱ πνευματισταὶ καλοῦντες αὐτὸ τετάρτην διάστασιν, εἰς τὸ ἀκατανόητον φαινόμενο ἐπωνυμίαν διδόντες, ὡς πᾶς ὁ μὴ πάντῃ ἀγεωμέτρητος θέλει ὁμολογήσει, αὐτὸ τοῦτο ἀνόητον. Καὶ ἴσως μὲν διὰ τοῦτο δὲν δικαιούμαι ν' ἀμφισβητήσω αὐτό. Ἀλλ' ὅπως δῆποτε, πιστεύω, ὅτι παράλογος δὲν θὰ κριθῇ ἡ ἀπορία μου πῶς, ἂν τὰ πνεύματα, ὡς παραδέχονται οἱ πνευματισταί, ἔχωσι τὴν δύναμιν νὰ διαβιβάζωσι τὴν ὕλην διὰ τῆς ὕλης, καὶ ν' ἀποδίδωσιν αὐτῇ μετὰ ταῦτα τὸ πρῶτον αὐτῆς σῶμα μετὰ πάντων τῶν συνδυασμῶν τοῦ σχήματος, τοῦ ὑφάσματος, τῶν ῥαφῶν, δὲν ποιοῦνται ἄλλην καὶ κρείττονα χρῆσιν τῆς ἐξαισίου αὐτῶν ιδιότητος ταύτης, παρά, μετ' ἐπιμονῆς τεραστίας, ἐν Παρισίοις καὶ μετὰ δέκα ἔτη ἐν Λειψία, νὰ γυμνώσι τὸν φίλον καὶ προστατευόμενον αὐτῶν τοῦ ὑπενδύτου τοῦ διὰ μέσου τῶν πόρων τοῦ ἐρμητικῶς κλειστοῦ ἐπενδύτου; Ἴσως δ' ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἀπορίας ταύτης μοι συγχωρηθῇ καὶ ἡ ὑπόνοια, μὴ ἐν Παρισίοις ὁ ἀγνωστός μοι, ὁ συνεχῶν τὰ ἄκρα τοῦ δεσμοῦ τῶν χειρῶν, ἦν γνωστός τῷ Μεσάζοντι, συνηκούετο μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει τὸν ἡλευτέρου μέχρις οὗ ἐξεδύετο ἐπενδύτην καὶ ὑπενδύτην καὶ πάλιν ἐφόρει καὶ ἐκούμβωνε τὸν πρῶτον ἐν δὲ Λειψία μὴ ἄλλο τι τέχνασμα μετήρχετο ὁ Μεσάζων ἵνα λύῃ τὰ κατεσφραγισμένα δεσμά, καὶ δῇ τὸ κοινότατον, ὁ ὅμως ἡγνῶν ὅτε εἶδον τὸ πείραμα, καὶ καθ' ὃ, ὅταν δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σχοινίου δένωνται αἱ δύο χεῖρες, ἀφεστῶσαι ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε τὸ σχοινίον νὰ ᾖ τεταμένον, ὁ εἰς τῶν δύο κόμβων ἐστὶ κινήτος πάντοτε, ὥστε εὐκόλως χαλατὰ χωρὶς νὰ λυθῇ.

γ. Ἀλλὰ τὸ κορύφωμα τῆς ἐσπερίδος ἦν τὸ τελευταῖον τῶν πειραμάτων, αὐτῶν τῶν πνευμάτων ἡ παρουσία. Ὑπὲρ τὴν θύραν δι' ἧς, ὡς εἶπον, ἐκοινωνεῖ ἡ ἡμετέρα αἰθουσα μετὰ τῆς παρακειμένης, ὑπῆρχε παράθυρον· εἰς τὴν παρακειμένην δὲ ταύτην εἶχεν ἀποσυρθῇ ἡ μεσάζουσα μαζὰ ἐξ ἀβροφροσύνης πρὸς τὰ πνεύματα, ὡς διῃσχυρίζετο, ἀπαιτοῦντα νὰ παρευρίσκηται ἐκεῖ πρὸς ὑπόδοχὴν των. Ἀμα δὲ σβεσθέντων τῶν λύχνων, τὸ παράθυρον ἐφωτίσθη, καὶ εἰς αὐτὸ ἐφάνη προτομή γυναικεία, ὁμοιοτάτη πρὸς τὰς ἐκ χάρτου ἢ κηροῦ ἐκτεθειμένας πρὸ τῶν κουρεῖων, καὶ, ὡς ἐκείναι δυσλίσιστος, ἐκλινε συνεχῶς χαιρετῶσα ἡμᾶς. Ταύτην δὲ διεδέχθησαν καὶ ἄλλαι, οὐχ ἥττον εὐγενεῖς, ὧν ἡ μία, περὶ ἧς μᾶς εἶπον ὅτι ἦν Μωάμεθ ὁ Β', ἦν ἐνδεδυμένη ὡς οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ μελόδραμα· ἄλλη δέ, δῆθεν Ναπολέον ὁ Β', ἦν μᾶλλον γελοιογραφία αὐτοῦ, ὅπερ δικαιολογεῖται, διότι ἤδη τότε ἡ Γαλλία ἐδημοκρατεῖτο. Ἐβρέθη δ' εἰς ἡμᾶς ὅτι, ὅταν φανῶσιν εἰς τὸ παράθυρον δύο χεῖρες στρεφόμεναι πρὸς τὰ δεξιά καὶ τ' ἀριστερά, τοῦτο ἐστὶ σημεῖον, ὅτι παύουσιν αἱ ἐμφανίσεις, ὡς καὶ ἐγένετο. Τόσῃν φαίνεται, ἀκρίβειαν ἔχουσι τὰ πνεύματα περὶ τὴν ἐθιμοταξίαν. Ἐγὼ δέ, τῶν ἄλλων παντοῖα ἐπιφωनोंντων θαύμαστικά, ἐξῆλθον ἀμέσως, ἀφεί-

τὰ πνεύματα ν' ἀποχαιρετήσωσι δι' ἐμὲ τὸν οἰκοδεσπότην. Ἴσως δὲν εἶχον δίκαιον δυσπιστῶν· ἀλλ' ἵνα πιστεύσω εἶχον ἀνάγκην ἀποδείξεων, καὶ αὐταὶ ἐξ ὁλοκλήρου μοι ἔλειπον, ὥστε φρονῶ ὅτι μοι ἐπιτρέπεται, μέχρις οὗ τούτων τύχῃ, νὰ θεωρῶ τὴν ὅλην σκηνὴν ὡς χυδαίων ἀπαταιῶνων τερατουργίας.

δ. Ἐν Παρισίοις καὶ ἀλλαχοῦ εἶδόν τινες δῆθεν μαγνητιστάς, διῃσχυρίζομένους ὅτι ἐδύναντο ν' ἀναγινώσκωσι κλειστάς ἐπιστολάς, καὶ ἐπιτυχάνοντας ὅταν τοῖς ἐδίδοντο αὐταὶ ὑπ' ἀγνώστων μοι καὶ μεθ' ὧν ἡγνῶν τις τοὺς συνέδεε σχέσις, ἀποτυχάνοντας ὅμως ὁσάκις ἐμὴ τοῖς ὑπεβάλλετο ἐπιστολή.

ε. Ὅμοιως καὶ ταχυδακτυλογράφους εἶδον πολλὰ ἀπομιμουμένους ἐξ ἐκείνων, αἱ οἱ λεγόμενοι πνευματισταὶ ἀντιποιοῦνται ὡς ὄντα τῆς ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

— Καὶ ἐκ τούτων ὅλων τί ἀπαιτεῖς νὰ συμπεράνω; ἔρωτᾷ ὁ ἀναγνώστης.

— Οὐδὲν ἀπαιτῶ, ἀποκρίνομαι· ἀλλὰ τὸ ἐμὸν συμπέρασμα ἐστὶν ὅτι ἂν ἀπαταιῶνες τοὺς εὐπίστους διὰ τερατουργιῶν καταψεύδωνται, τοῦτο βλάπτει μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἔρευναν καὶ πολλοὺς ἀπ' αὐτῆς ἀποτρέπει, ἀλλ' οὐδαμῶς ἀποδεικνύει τὴν μὴ ὑπαρξίν σπουδαίων καὶ ἀληθῶν φαινομένων. Ἡ μίμησις τῆς ἀστραπῆς καὶ βροντῆς εἰς τὸ θεάτρον, δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἀστραπὴ καὶ βροντὴ δὲν ὑπάρχουσι.

Ἀναγνώστης. Καὶ ποῖα ἄρα χαρακτηρίζεις ὡς φαινόμενα ἀληθῆ;

Ἐγώ. Δι' ἐμέ, ὅσα ἐγὼ εἶδον ἢ περὶ ὧν ἤκουσα ὑποπεριστάσεις κατ' ἐμὲ μὴ ἐπιδεχομένας ἀμφισβήτησιν, διὰ δὲ τοὺς ἄλλους ὅσα τὴν αὐτὴν δύνανται νὰ ἔχωσι δι' αὐτοὺς ἀποδεικτικὴν ἀξίαν.

Ἀν. Ὡστε θέλεις νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τράπεζαι καὶ ἄνθρωποι αἱρονται εἰς τὸν ἀέρα, ὅτι σκευὴ ὁμιλοῦσι, καὶ ὅσα ἄλλα;

Ἐγώ. Διὰ τί ὄχι;

Ἀν. Πρῶτον διότι ἄλλοτε πιστευθέντα, σήμερον πλέον ὑπὸ πάντων καταγελῶνται καὶ οὐδεὶς εἰς αὐτὰ πιστεύει.

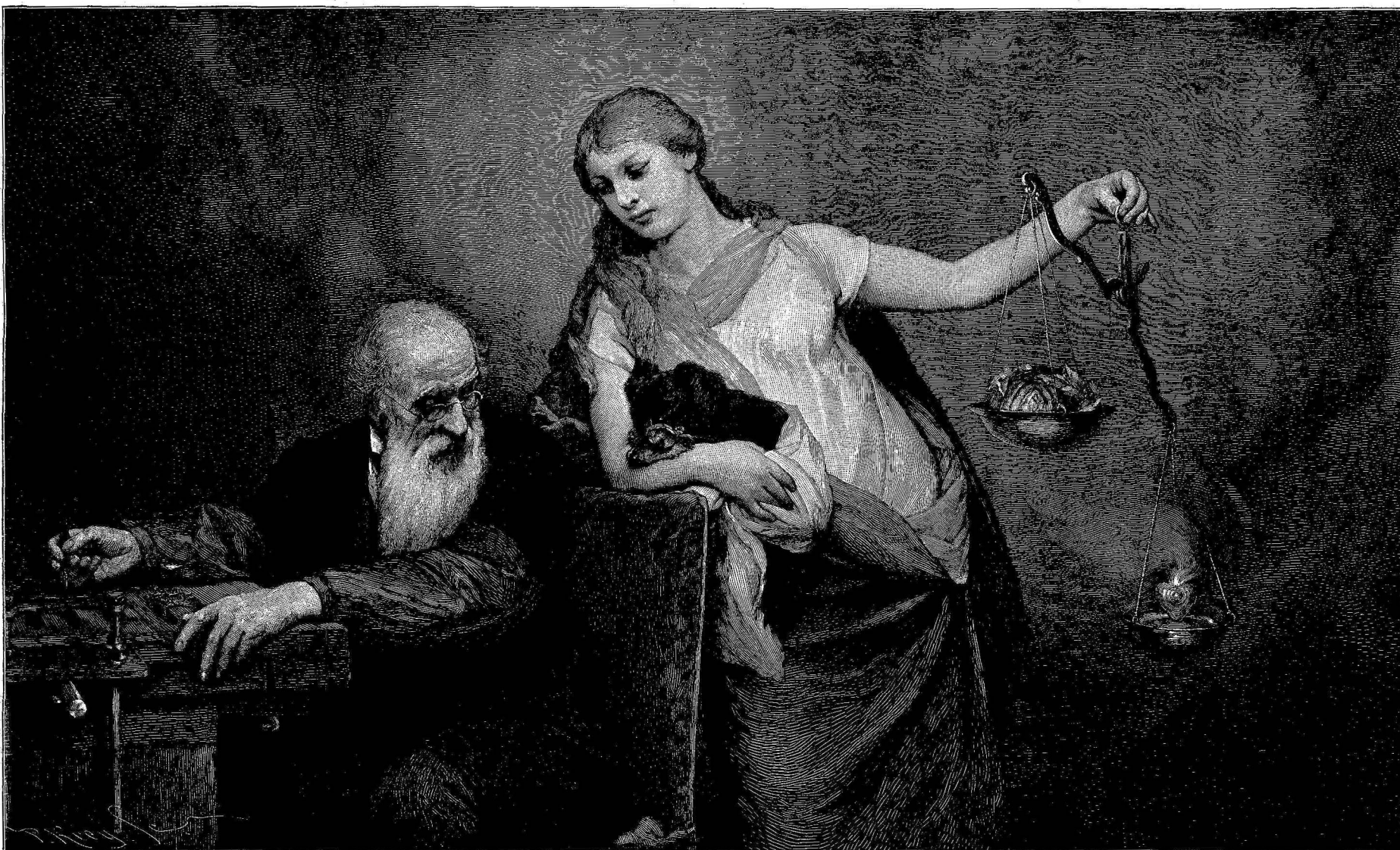
Ἐγ. Ὅπως ἀνακριβές. Σήμερον ἐκδίδονται καὶ ἀναγινώσκονται 85 ἐφημερίδες περὶ τούτων πραγματευόμεναι καὶ πολὺ περισσότερα διαδίδουσαι ἢ ὅσα ἐγὼ ἀληθῆ λέγω ἢ πιθανά. — Δεύτερον;

Ἀν. Δεύτερον, διότι ἀντιβαίνουν εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον.

Ἐγ. Περὶ μὲν τοῦ ὀρθοῦ λόγου δύσκολον νομίζω νὰ ὀρίσθῃ τίς οὗτος. Ἀλλὰ τί ἐννοεῖς λέγων ἐπιστήμην;

Ἀν. Ὅτι ἐπιστάμεθα περὶ τῶν νόμων τῆς φύσεως.

Ἐγ. Ἐγὼ καὶ ὁμολογῶ ὅτι ὀλίγα ἐπίσταμαι, καὶ μετ' ἐμοῦ καὶ πάμπολλοι ἄλλοι. Ἀλλ' ἴδωμεν τοὺς σοφωτέρους τῶν φυσιοδιφῶν. Πρὸ τοῦ Γαλιλαίου καὶ Κοπερνίκου ὑπῆρχεν εἰς αὐτῶν ἡξέυρων ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἥλιον καὶ οὐχὶ τ' ἀνάπαλιν, καὶ τίνες οἱ νόμοι τῶν οὐρανίων σφαιρῶν; πρὸ τοῦ Φραγκλίνου, ὅτι ἡ ταχύτης τῶν πιπτόντων σωμάτων αὐξάνει κατὰ τὰ τετράγωνα τῶν ἀποστάσεων; πρὸ τινων δεκαετηρίδων, ὅτι δυνάμεθα νὰ συνδιαλεγώμεθα εἰς χιλιοσταδίους ἀποστάσεις, ν' ἀλληλογραφεῖμεν στιγμιαίως μετὰ τῆς Ἀμερικῆς, νὰ ἔχωμεν ὑποζύγιον τὸν ἀτμὸν καὶ ζωγράφον τὸν ἥλιον; Ὡς τότε τόσα ἡγνοῦμεν καὶ ἐσχάτως ἐμάθομεν, πῶς δυνάμεθα ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι πιθανῶς

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΕΥΣΠΛΑΓΧΝΙΑ. Εἰκὼν ὑπο Γαβριήλ Μαχ.

ἀγνοοῦμεν καὶ ἄλλα πλεῖστα, ὧν τὴν ἀποκάλυψιν μᾶς ἐπιφυλάττει τὸ μέλλον.

Αν. Τοῦτο ἴσως· ἀλλ' ὁ ὀρθὸς λόγος;

Εγ. Τί ἐννοεῖς δι' αὐτοῦ;

Αν. Ἐνωῶ· ἂν ὑποθεθῶσιν ὑπάρχοντα τοιαῦτα φαινόμενα, τίνα λογικὴν ἐξήγησιν δίδεις αὐτῶν;

Εγ. Ἐπιτρέψον νὰ σοὶ ὁμολογήσω ὅτι ἂν μοι ζητήσῃς τὴν λογικὴν ἐξήγησιν πλείστων, καὶ τῶν κοινοτέρων φαινομένων τῆς φύσεως, πιθανῶς δὲν θὰ ἡξεύρω νὰ σοὶ τὴν εἰπῶ· καὶ ἐγὼ μὲν ἐξ ἀμαθείας περὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας· ἀλλὰ καὶ τὸν Γαλιλαῖον, ἕνα πάλιν εἰς αὐτὸν ἐπανέλθω, ἡνάγκασαν οἱ τότε σοφοὶ νὰ γονατίσῃ καὶ ν' ἀποπτύσῃ τὴν βλασφημίαν του, καὶ τὸν Οὐάττ, τὸν εὐρέτην τοῦ ἀτμοῦ, κατέκλεισαν εἰς φρενοκομεῖον, χωρὶς ταῦτα ν' ἀποδεικνύωσιν ὅτι περὶ τὴν γῆν κινεῖται ὁ ἥλιος, ἢ ὅτι πανίσχυρος δὲν εἶναι ἡ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ. Καὶ σήμερον ἐτι ἂν ἐρωτήσῃς τοὺς σοφωτέρους περὶ τῶν αἰτιῶν οὐ μόνον τῶν σπανίων, ἀλλὰ καὶ τινῶν ἐκ τῶν κοινοτέρων φαινομένων, πλεῖστοι θὰ στενοχωρηθῶσιν, ἢ ἀπαντήσωσιν, ἢ θὰ σοὶ δώσωσι λέξεις ἀντὶ ἐννοιῶν.

Αν. Δὲν τὸ πιστεύω.

Εγ. Διὰ τί τὰ τοῦ ἀέρος βαρύτερα σώματα, ἐλευθέρως ἀφιέμενα, πίπτουσι κατὰ γῆς;

Αν. Διότι ὑπάρχουσιν οἱ νόμοι τῆς βαρύτητος.

Εγ. Καὶ τί ἐστὶ βαρύτης; τίς ἡ αἰτία αὐτῆς;

Αν. Ἡ ἑλξίς τῶν σωμάτων πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς.

Εγ. Καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς ἑλξεως ταύτης; Σιγᾶς αἰδούμενος; θάβρῃ. Νομίζω ὀλίγοι φυσιοδίφαι θὰ ἐπιχειρήσωσι ν' ἀπαντήσωσιν ἐν γνώσει εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην.

Αν. Λοιπὸν θέλεις νὰ παραδεχθῶμεν ἀβασανίστως ἀκατανόητα φαινόμενα, ἀναιροῦντα τὴν μέχρι τοῦδε πείραν, καὶ ὧν ἄγνωστος μένει ἡμῖν ἡ αἰτία;

Εγ. Ἀβασανίστως; Ἀπαγε! Ἐξ ἐναντίας φρονῶ ὅτι ἐκάστου εἰλικρινῶς τὴν ἀληθειαν ἐπιδιώκοντος καθ' ἡκὸν ἐστὶ, πρὶν ἢ ἄρξῃται πολυπραγμονῶν περὶ τοῦ διὰ τί φαινόμενόν τι ὑπάρχει, νὰ ἔρευνᾷ ἂν ὑπάρχῃ τῷ ὄντι, ἐπανειλημμένως, παντοίως καὶ ὑπὸ πάσας τὰς περιστάσεις αὐτὸ παρατηρῶν καὶ ἐλέγχων, μέχρις οὗ πεισθῇ ὑπὲρ ἢ κατὰ ἀδιστακτικῶς.

Αν. Ἄν δὲ πεισθῇ ὑπὲρ, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἀντιφάσκει εἰς πάσας τὰς προϋπαρχούσας γνώσεις καὶ πεποιθήσεις;

Εγ. Τότε δυοῖν θάβρῃ· ἢ αἱ γνώσεις ἐκεῖναι ἦσαν ἐσφαλμέναι ἢ ἀτελεῖς, ἢ τὸ φαινόμενον διὰ βαθυτέρας μελέτης δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπαχθῇ εἰς αὐτάς.

Αν. Τοῦτο καὶ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Εγ. Διατί ὅχι; Πολὺ ἀπέχω τῆς ἀξιώσεως τοῦ νὰ δώσω οἷαν δῆποτε αὐτοῦ ἐξήγησιν· ἀλλ' ἐπιτρέψον νὰ σοὶ ὑποβάλω ἀπλῆν ὑπόθεσιν εἰς ἀπόδειξιν ὅτι πᾶσα ἐξήγησις, ὑπ' ἐμπειροτέρων ἔμοῦ ζητουμένη, δὲν εἶναι ἴσως ἀνέφικτος.

Βλέπεις ἐπὶ τῆς τραπέζης μου τὰ δύο ταῦτα σιδηρὰ ραβδία. Πρὸ ἐνὸς μηνὸς μένουσιν ἐκεῖ ἀκίνητα εἰς ἀπόστασιν δακτύλου τὸ ἐν τοῦ ἄλλου. Πρόστριψον τὸ ἐν εἰς μαγνήτην, καὶ ἀμέσως τὸ ἕτερον, μετακινούμενον, χωρεῖ πρὸς αὐτό. Ἰδοὺ καὶ τοῦτο τὸ τεμάχιον ἡλέκτρον. Τὸ ἔτριψα διὰ τῶν δακτύλων μου, καὶ ἰδὲ πῶς ἔλκει τὴν τρίχα.

Αν. Μαγνητισμός, ἡλεκτρισμός.

Εγ. Λέξεις. Ἄλλ' ἡ αἰτία; Οἱ φυσικοὶ παραδέχονται τὴν ὑπαρξίν ρευστοῦ λεπτοτάτου καὶ εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν μὴ ὑποπίπτοντος, διαβρέοντος δὲ τὸν μαγνήτην, τὸ ἡλεκτρον. Ἄν ὑποθέσωμεν αὐτὴν τὸ αὐτὸ ποιοῦσαν οὐ μόνον

διὰ τούτων, ἀλλὰ διὰ πάντων τῶν σωμάτων μετὰ πλείονος ἢ ἐλάσσονος ταχύτητος ἢ ἐντάσεως, δυνάμεθα ἴσως νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι, ὡς ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν συστατικῶν μορίων τοῦ μαγνήτου, ἢ δι' αὐτῶν κυκλοφορία ἐστὶ λίαν ἰσχυρὰ καὶ οὕτω συγγενὴς πρὸς τὴν διὰ τοῦ σιδήρου, ὥστε ἢ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον ἐκροῇ καὶ εἰσροῇ ὥθεϊ· ἢ φέρει τὰ δύο σώματα πρὸς ἄλληλα. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ ῥηθῇ καὶ περὶ τῆς σιδηρᾶς ράβδου, ἥτις μόνον διὰ τῆς προστριβῆς μετὰ τοῦ μαγνήτου λαμβάνει τὴν κατὰλληλον τῶν μορίων αὐτῆς διάθεσιν ὥστε νὰ σύρῃ πρὸς ἑαυτὴν διὰ τοῦ ρευστοῦ τὴν πρὶν ἀκίνητον ἄλλην ράβδον, καὶ τὸ αὐτὸ περὶ τοῦ ἡλέκτρον, τριβομένου διὰ τοῦ δακτύλου, ὡς πρὸς τὴν τρίχα.

Αν. Ἀλλὰ ταῦτα ἀφορῶσι τὸν μαγνητισμόν, φυσικὴν δύναμιν, οὐχὶ τὰ θαύματα τῶν τραπεζῶν.

Εγ. Χωρήσωμεν περαιτέρω. Οὐδὲν μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὸ ρευστὸν τοῦτο ὡς διαρρέον πάντα τὰ σώματα τὰ ἐπὶ γῆς, ἀκόμη καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ, τὴν πλάσιν ὀλόκληρον. Τὸ πανταχοικίνητον τοῦτο ρευστὸν οὐδὲν ἕτερον θὰ ᾔνῃ ἢ ἡ πρωτόπλαστος ὕλη, ἥς τὴν αἰδίον κίνησιν παρήγαγε πνεῦμα Θεοῦ φερόμενον ἐπ' αὐτήν, ἢ πρώτη ζωτικὴ ὥσις καὶ ἐμπνευσις τοῦ ποιητοῦ τοῦ παντός. Διὰ τῆς ἀρχικῆς δὲ ταύτης κινήσεως, ἣν καὶ οἱ ἄνθρωποι ὕλιστα ὡς δημιουργικὴν αἰτίαν παραδέχονται, διεμορφώθησαν ποικίλως τὰ πλάσματα ἐν τῇ ὕλῃ, ὑπ' αὐτῆς πάντοτε περιβαλλόμενα καὶ διαβρέόμενα μετ' ἐντάσεως μερίζοντος ἢ ἐλάσσονος, ἀναλόγως τῆς διαθέσεως τῶν μορίων ἐκάστου.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει, τὸ ρευστὸν διέρχεται καὶ διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ὡς διὰ τοῦ μαγνήτου. Ἄν λοιπὸν τινὲς κύκλω κρατῶνται ἐκ τῶν χειρῶν, ἐπόμενον ἔσται νὰ ῥέῃ ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὡς ἐκ πόλου εἰς πόλον· καὶ ἂν ἔχωσι τὰς χεῖρας ἐπὶ τραπέζης ἢ οἴου δῆποτε ἀντικειμένου, νὰ εἰσχωρῇ ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ του καὶ εἰς τούτου τὰ μύρια, συμπαρασύρον καὶ αὐτό, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς τὸ ὕδωρ στρέφει τὸν τροχὸν τοῦ μύλου, προσβάλλον αὐτοῦ τοὺς καθίσκους ἢ τὰ πτερὰ. Ἡ περιστροφή ἐπομένως τῶν τραπεζῶν (ἴδ. Α, 1) δύναται καὶ ἄνευ τῆς ἐκουσίας ἢ ἀκουσίου παρεμβάσεως τῆς δυνάμεως τῶν μυόνων φυσικῶς νὰ ἐξηγηθῇ, ὡς δύνανται, νομίζω, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν φαινομένων ὅσα εἶδον ἢ περὶ ὧν ἤκουσα ὑπὸ περιστάσεις μὴ ἐπιτρεπούσας ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν.

Τὸ ἐπὶ τοῦ πειράματος τούτου ἐνίστε ἐπὶ τῶν χειρῶν φερόμενον ψυχρὸν πνεῦμα (Α, 4) συμφωνεῖ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ φαίνεται ἀποδεικνύον αὐτῆς τὴν ὀρθότητα.

Ἐξ ὅσων δ' ἐκ τῆς ἐμῆς πείρας ἐξήγαγον, ὅσον συνεχέστερον καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἐπιδίδοται τις, εἰς τὰ τοιαῦτα πειράματα, τόσῳ μᾶλλον καὶ συντονώτερον εἰς αὐτὰ ἐπιτυγχάνει, ὅπερ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τοῦ ὅτι τὰ μύρια τοῦ σώματος αὐτοῦ ἢ καὶ τοῦ ἀδρανοῦς σκεύους, ἐφ' οὗ ἐνεργεῖ, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διατίθενται ὅπως ἀπαιτεῖται πρὸς ἀφθονωτέραν καὶ δραστηριωτέραν διάβασιν τοῦ ρευστοῦ.

Ἡ δόνησις τῶν ἐπιπλῶν (Α, 5), οἱ ἐκπεμπόμενοι κρότοι (Α, 9) αὐτοὶ καθ' ἑαυτούς, οἱ ἀναλάμποντες σπινθῆρες (Α, 7) οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἀνεξήγητον, ἂν τὸ παράγον τὰ φαινόμενα ταῦτα ρευστὸν ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο, ὃ ὑπ' ἄλλας περιστάσεις παράγει τὰ ὅμοια ἀποτελέσματα τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. Καὶ αὕτῃ ἢ παράδοξος πρὸς τὸν Μεσάζοντα προσχώρησις ἐπιπλῶν (Α, 6) θὰ ἐξηγεῖτο διὰ τῆς μεγάλης δυνάμεως τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐκρέοντος, καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ σκεύους κυκλοφοροῦντος ρευστοῦ.

Κατὰ ταῦτα ἐκάστος ἀνθρωπὸς ἐστὶ τὸ δὴ λεγόμενον

Μεσάζων, τίς μᾶλλον καὶ τίς ἥττον, τίς ταχύτερον καὶ τίς βραδύτερον, κατὰ τὴν διαφορὰν δύναμιν, μεθ' ἧς τὸ ρευστὸν κυκλοφορεῖ δι' αὐτοῦ.

Ἄν. Ἀλλὰ καὶ τὴν τράπεζαν, αἰρομένην εἰς τὰ ὕψη, (ἀφ' ἧν κατὰ μέρος αὐτὸν τὸν K. Home), θὰ μοὶ ἐξηγήσης καὶ ταύτην ὡς φαινόμενον φυσικόν;

Ἐγ. Ἀφ' οὗ μοὶ ἐξηγήσης ὡς τοιοῦτο ἄλλο φαινόμενον, κατ' ἐμὲ οὐχ ἥττον παράδοξον, ὅτι καὶ ἡ τράπεζα καὶ σὺ καὶ ἐγώ, καὶ πάντα σχεδὸν τὰ ἐπὶ γῆς σώματα φέρονται οὐχὶ πρὸς τὸ ὕψος, ἀλλὰ πρὸς τὸ βάθος καὶ τὸ κέντρον τῆς γῆς.

Ἄν. Ἀποτελέσματα τῆς βαρύτητος.

Ἐγ. Ναί, ὡς καὶ πρὸ ὀλίγου μοὶ εἶπας, ἀλλὰ μένων μοὶ ὀφειλέτης πάντοτε τῆς ἐξηγήσεως περὶ τοῦ τίς τῆς βαρύτητος ἢ πρώτη αἰτία. Συνεπεῖς εἰς τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν, βαρύτητα ἐννοοῦμεν τὴν ἀνέκαθεν εἰς τὸ ἀεικίνητον ρευστὸν δοθεῖσαν ὥσιν, ὥστε νὰ ρέῃ πανισχύρως, οὕτω τοῦ Πλάστου ὀρίσαντος, ἀπὸ τῆς περιφερείας πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς, συμπαρασύρον καὶ πάντα τὰ σώματα εἰς ὅσων τὴν πρὸς τὰ κάτω φορὰν δὲν ἀντιτάττει ἀρκοῦσαν ἀντίστασιν ὁ ἀήρ. Ὑποθέσωμεν *Μεσάζοντα* ἓνα, τὸν K. Home, ἢ πολλοὺς ὁμοῦ, ὧν ἡ θέλησις τοσαύτην νὰ ἔχῃ δύναμιν, ὥστε νὰ οὐδετερῇ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὴν πρὸς τὰ κάτω φορὰν τοῦ ρευστοῦ, καὶ νὰ στρέφῃ αὐτὴν πρὸς τὰ ἄνω. Ἐννοεῖται ὅτι τότε, ἐπὶ τῶν ὀλίγων ἐκείνων στιγμῶν θὰ πρέπη κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ αἰωρηθῇ, νὰ συμπαρασυρθῇ πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ρευστοῦ διαρρεόμενον πάγιον σῶμα, εἴτε τράπεζα ἢ, εἴτε ὁ K. Home (A, 2, β—5. — B, 13).

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΣΚΕΨΕΙΣ ΦΡΟΝΙΜΟΥ ΜΗΤΡΟΣ.

ΔΥΟ ΚΑΚΩΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΟ ΜΗ ΧΕΙΡΟΝ ΒΕΛΤΙΣΤΟΝ.

Μάλιστα· ἐκ δύο κακῶν πρέπει νὰ ἐκλέγωμεν το μικρότερον καὶ ἡ ἐκλογὴ αὕτη πρέπει νὰ γίνηται ὅσον ἔνεστι ταχύτερα — τοῦτο εἶνε ἡ μεγίστη τέχνη τοῦ βίου, ἡ σπουδαιότητα καὶ ἡ μᾶλλον ἀπαραίτητος, ὀφείλομεν δ' αὐτὴν πρωϊμώτατα νὰ διδάξωμεν καὶ ἐντυπώσωμεν εἰς τὸν νοῦν τῶν τέκνων ἡμῶν. Ἡ ἀπλὴ περίπτωσις, καθ' ἣν μεταξὺ δύο τρόπων ἐνεργείας δέον νὰ ἐκλεξώμεν, ὧν ὁ μὲν ἀποφέρει προφανὲς κέρδος, ὁ δὲ ἐπίσης ὀφθαλμοφανῇ ζημίαν, εἶνε ἀτυχῶς σπανιωτάτη. Οἰκοθεν ἐννοεῖται ἐνταῦθα ὅτι καὶ ὁ μᾶλλον ἀδέξιός νους θὰ κάμῃ τὴν προσήκουσαν ἐκλογὴν. Ἀπαιτεῖται ὅμως καὶ πνεύματος ἐτοιμότης καὶ ὀξυδερκὴς κρίσις, ὅταν πρόκηται νὰ γίνῃ ἀμέσως ἐκλογὴ μεταξὺ δύο πραγμάτων ἐπίσης ἐπιβλαβῶν καὶ νὰ κατανοηθῇ, ποῖον ἐκ τῶν δύο εἶνε τὸ ἥττον ἐπιβλαβές. Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ἀνὰ πᾶσαν ὥραν λαμβάνομεν ἀνάγκην τῆς διαγνώσεως ταύτης μικροῦ κακοῦ πρὸς ἀποφυγὴν μεζζονος· τολμῶ μάλιστα νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι κύριον θέμα τοῦ ἡμετέρου βίου εἶνε ἐκ δύο κακῶν νὰ ἐκλέγωμεν τὸ μικρότερον· ἀρχίζω δὲ μὲ τὰ μικρὰ καὶ ὅλως ἀφανῇ ἐπεισόδια τοῦ οἰκιακοῦ βίου.

Ἀνοίγω τὸ πρωτὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἡ πρώτη μου σχεδὸν ὡς ἐξ ἐνστίκτου ἐκλογὴ εἶνε ἡ μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ κοιμηθῶ ἀκόμη καὶ τῆς ἀργοπορίας τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἔργου διὰ τῆς ἐξώρας ἐγέρσεως. Ἡ ἀπόφασις λαμβάνεται ἀμέσως, ὁ ὕπνος διακόπτεται καὶ ἐγείρομαι τῆς κλί-

νης. Μετὰ βεβαιότητος σχεδὸν ἀναμένω σημερον μετὰ μεσημβρίαν ἐπίσκεψιν, ἀλλὰ συγχρόνως ἔχω καὶ ἀσχολίας τινὰς κατ' οἶκον, αἵτινες ἡδύναντο νὰ καταστρέψωσι καινουργὰς ἐνδυμα· τί λοιπὸν πρέπει νὰ ἐνδυσθῶ; Τὸ μικρότερον κακὸν εἶνε ἐὰν ἐκτεθῶ εἰς τοὺς ξένους μὲ τὰ ἐνδύματα τῆς ἐργασίας μου, καὶ δι' αὐτὸ ἐκλέγεται. Εἰσέρχομαι εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ἡ ὀκνηρὰ ὑπηρετρία ἀπῆλθεν ἤδη καὶ ἡ μεγάλη χύτρα τοῦ ζωμοῦ πλησιάζει νὰ ὑπερεκχειλίσῃ ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Ὡστε, ὡς βλέπετε, δεινοῦνται τὰ πράγματα καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ ὥραν ἀναγκάζεται τις νὰ ἐκλέγῃ μεταξὺ δύο κακῶν. Εὐνόητον εἶνε ὅτι καὶ ἕκαστος κατὰ τὴν θέσιν, τὸ γένος καὶ τὴν ἡλικίαν δύναται νὰ ἀναφέρῃ ἑκατομμύρια τοιούτων παραδειγμάτων.

Δὲν θέλω νὰ σημειώσω ἐνταῦθα ἐκεῖνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τόσον φυσικὴ εἶνε ἡ ἐκλογὴ, ὥστε οὐδεμίαν ἀπαιτεῖ σκέψιν. Τίς δὲν θὰ καταπῇ ἀσμένως τὸ πικρὸν φάρμακον, ἵνα ἀπαλλαγῇ νόσου πλήρους ἀλγηδόνων; Τίς θὰ ὀκνήσῃ νὰ βρέξῃ καὶ ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα μόνον καὶ μόνον ἵνα σώσῃ πνιγόμενον παιδίον; Ἀλλὰ συχνάκις παρίστανται πρὸ ἡμῶν καὶ ἄλλα ζωτικὰ ζητήματα, καθ' ἃ τὰ „κακά“ τόσον μεγάλα φαίνονται, ὥστε ἡ ἀπόφασις συνεπάγεται συγχρόνως καὶ μεγάλην εὐθύνην, ἐκ δὲ τῆς ἡμετέρας „ἐκλογῆς“ ἐξαρτᾶται ὅλη ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία ἡμῶν ἢ τῶν προσφιλεστάτων ἡμῶν ὄντων.

Νομίζω ὅμως ὅτι, ὅστις ἔμαθε ταχέως καὶ ἀσφαλῶς νὰ διακρίνῃ τὸ ἐκ δύο κακῶν ἐλαφρότερον, αὐτὸς δὲν θὰ δυσκολευθῇ ν' ἀποφασίσῃ ὅταν πρόκηται νὰ ἐκλέξῃ τὴν τυραννίαν ἀδίκου προῖσταμένου ἢ τὴν ἀπώλειαν ἀσφαλοῦς θέσεως, ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὸν συζυγικὸν βίον τῆς θυγατρὸς ἢ ν' ἀποσιωπήσῃ συμβουλὴν, ἥτις πολλὰ κακὰ θὰ ἡδύναντο νὰ διορθώσῃ, νὰ ἐκδέσῃ τὸ τέκνον τοῦ εἰς τοὺς κινδύνους ξένης ἀγωγῆς ἢ εἰς τοὺς ἀτελοὺς κατ' οἶκον ἐκπαιδεύσεως, νὰ κατακρίνῃ αὐστηρῶς παράπτωμά τι τοῦ υἱοῦ, καὶ ἡ αὐστηρότης αὕτη ἴσως νὰ τῷ στερήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην ἐκ μέρους αὐτοῦ, ἢ νὰ παραδεχθῇ αὐτὸ μελιχλίως, ἢ δὲ ἐπιεικεία αὕτη νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐπιπολαιότητά του.

Καὶ πράγματι τίς θὰ ἡδύναντό ποτε ν' ἀπαριθμῇ τοὺς λεγεώνας μεγάλων καὶ μικρῶν κακῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος ἄνθρωπος ὀφείλει πάντοτε τὰ ἐλαφρότερα νὰ ἐκλέγῃ, ἀπὸ τῆς πρώτης „ἐκλογῆς“ τοῦ θηλάζοντος μεταξὺ πείνης καὶ ἐπιβαλλομένης τροφῆς μέχρι τῆς τελευταίας ἐκείνης καὶ φοβερᾶς „ἐκλογῆς“ τοῦ αὐτόχειρος μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς;

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ.

(Ἀνίγημα. — Συνέχεια.)

Ὁ βασανιστὴς τῆς Ἰωσηφίνας ἐβράδυνε τὰ δραματὰ βήματά του ἰδὼν προσερχόμενον πρὸς αὐτὸν ἓνα τῶν κηπουρῶν τοῦ νεκροταφείου, ὅστις ἐκβαλὼν τὸν πλὸν του, εἶπε — Πρὸ ὀλίγου, κύριε ἐπιθεωρητά, ἔφεραν εἰς τὸ ὑπόγειον τῶν νεκρῶν τὸ πτώμα πνιγμένης γυναίκος, τὸ ὁποῖον εὗρεν ὁ νυκτοφύλαξ πρὸ τοῦ φραγμοῦ τοῦ ῥύακος· φαίνεται ὅτι δὲν ἔμεινε πολλὴν ὥραν εἰς τὸ ὕδωρ.

— Ἐτοῦ — ἔτοῦ! εἶπεν ἀπαθὲς ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ νεκροταφείου, εὐρὲθι τίποτε, ἐμποροῦν νὰ μᾶς πληροφωρήσῃ περὶ τῆς αὐτοκτονήσεως;

— Εἰς τὸ θυλάκιον τῆς γυναίκος εὐρὲθι ἐπισκεπητήριον, ὅπου ἦτο γραμμένον: *Σωσάννα Γρίμμ*, ἡθοποιός.

— Ἄ, θεατρίνα! ὑπέλαβε περιφρόνητικῶς οὗτος, μοχθηρῶς δὲ γελῶν προσέειπε. — Ἐτσάκωσα αὐτὴν τὴν μικρὴ ἐκεῖ ὅπου ἔκλεφετε τριαντάφυλλα· δὲν μοῦ λὲς ὅμως, ἂν ἔσταλῃ εἰδοποιήσις εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὅτι εὐρὲθῃκε ἓνα πτώμα;

— Μάλιστα, ἀπάντησεν ἐκεῖνος.